

Mój ogląd świata - II

Czesław CEMPEL¹

I. Wstęp

Prawie siedem lat temu napisałem dość osobisty esej, będący próbą wyłożenia ważnej części mego modelu świata można to znaleźć w czasopiśmie **Transformacje** No 2007-2008. Natomiast każdy z nas wie, że z wiekiem i rosnącym doświadczeniem w myśleniu i podglądaniu świata przychodzi do głowy chęć uogólnienia swych obserwacji i przemyśleń i podzielenia się nimi z podobnie myślącymi, dla znalezienia wspólnego mianownika i dalszego postępu w rozumieniu siebie i świata. Dlatego też między innymi z kolegą lekarzem zaczęliśmy pisać **Wiedzę o Świecie i Życiu**, co można znaleźć też w Internecie². Na kanwie tej 'wiedzy' i wspomnianego wyżej artykułu zacząłem myśleć o pewnych prawidłowościach w świecie, które można spotkać w różnych źródłach pisanych i różnych tradycjach filozoficznych, by je zebrać i nieco skomentować. Może się to przyda, nie tylko mnie. Stąd też między innymi wziął się tytuł tego nietypowego edycyjnie zbioru.

Istnieje wiele zasad możliwych do zaobserwowania w świecie³, które człowiek odcyfrował z trudem przez pokolenia. Tutaj przytaczam tylko takie, których działanie można zidentyfikować na wielu poziomach istnienia, i rozumienia świata, zarówno w nauce, technologii, gospodarce, a zwłaszcza w życiu codziennym. Znajomość ich może nam pomóc w rozumieniu siebie, innych i świata, a także właściwie reagować, jak je spotkamy i rozpoznamy.

II. Zasady istnienia i funkcjonowania w świecie

1. Zasada powszechnej świadomości

Wszystko co istnieje we wszechświecie, każdy byt prosty lub złożony, ma swoją **świadomość**⁴, od najprostszej świadomości cząstki do świadomości Świata. Dotyczy to nie tylko bytów materialnych i ożywionych, ale każdego dowolnie złożonego systemu. Świadomość u wielu bytów można również celowo rozwinąć; rozmawiając np. z kwiatami, kotami, psami, a im wyżej na drabinie rozwoju tym łatwiej.

2. Zasada wylaniania (emergencji)

Dowolny złożony zbiór synergicznie współpracujących elementów (system⁵) wylania nowe własności - uprzednio nieznanne (ewolucja).

Słuszne to jest na poziomie materialnym, energetycznym, mentalnym i oczywiście dla systemów złożonych istniejących na wielu poziomach. Często utożsamiamy to z efektem **synergii**⁶, czy fizycznej czy też społecznej. Stado ptaków zachowuje się inaczej niż pojedynczy ptak, grupa ludzi opanowana tą samą ideą wykazuje sterowanie wyższego rzędu. Zależnie od dominanty myślenia grupy jest to często destrukcyjne (*efekt tłumu*), ale też często ludzie mogą się wznieść do wyższych poziomów bytowania, jak w channelingu.

3. Zasada biegunowości – polaryzacji i reakcji

Wszędzie można dostrzec jedność przeciwieństw; dodatnie uzupełnia ujemne, zimne-ciepłe, dobro-zło, akcja – reakcja, ying – yang, itd.

¹ czeslaw.cempel@put.poznan.pl

² <http://www.angelfire.com/planet/tedeus/wiedza.htm>

³ Nie pisze wszechświecie, bo jestem przekonany, że naszymi zmysłami (*przyczkami*) dostrzegamy tylko jego małą część.

⁴ **Świadomość** = **aktywna cecha bytu określająca jego istotę**, generalnie może być informacyjna (*np. cząstka wie co może i co nie może*) oraz procesowa określająca rodzaj procesów zachodzących w danym bycie, np. myślenie twórcze.

⁵ System to byt przejawiający swe istnienie przez synergiczne współdziałanie elementów, (*np. w: Cempel C., Teoria i Inżynieria Systemów, Wyd. ITE Radom 2008, s291*).

⁶ **Synergia** = **dodatkowa energia wynikająca ze współdziałania**; na poziomie fizycznym np. laser, na poziomie społecznym może być dodatnia i nawet ujemna (*paraliż grupy*).

W procesie polaryzacji zaś podobne przyciąga podobne. Każde działanie budzi opór otoczenia i przeciwdziałanie. W fizyce rodzi to powszechnie znane prawo; **akcja = reakcja**, ale na wyższych poziomach organizacji świata nie zawsze to jest takie równoznaczne.

4. Zasada zwrotności

Nasze myślenie aktywnie wpływa na wydarzenia, w których uczestniczymy i które są przedmiotem naszych rozmyślań.

Słuszne to jest na poziomie kwantowym (*np. dualizm korpuskularno falowy*), osobistym jak i społecznym. Tak, więc zamiast traktować myślenie jako odrębną kategorię musimy je uznać jako **interaktywną** część naszej rzeczywistości. A ponieważ podobne przyciąga podobne, to mając w sobie nienawiść, zemstę, itp., przyciągamy do siebie takie zdarzenia. Podobnie jest z dobrem, dając coś komuś bezinteresownie otrzymujesz zwielokrotnienie od świata. Każdy z nas słyszał zapewne przysłowie; **jak Kuba Bogu (Światu) tak Bóg (Świat) Kubie**, jest to jedna z mądrości ludowych, która ma szersze podstawy i nadal jest ważna.

5. Zasada wzajemnych relacji

Każdy system złożony⁷ będący w relacji z innym systemem zmienia swoje działanie (zachowanie) w porównaniu do stanu bez interakcji.

Każde więc słabsze lub silniejsze oddziaływanie między systemami wpływa na ich wzajemny stan i zachowanie. Im więcej różnorodnych oddziaływań tym większa podatność systemu na zmiany, adaptacje i ewolucje. Z tego punktu widzenia trudno znaleźć systemy będące w interakcji i odporne (*resilient*) na zmiany.

6. Zasada przepływu energii

Energia podąża za uwagą, a uwaga za energią⁸.

Skupiając swą uwagę na czymś kierujemy tam naszą energię i zasilamy przedmiot, czy też system, swą energią. Jeśli to jest część naszego organizmu to możemy w ten sposób uruchomić proces samo leczenia. Jeśli to jest zjawisko bądź obiekt na zewnątrz nas to zasilamy go swoją energią, np. dając energię np. pasożytowi energo informacyjnemu. Co więcej na mocy zasady zwrotności, skupiając swą uwagę (*energię*) na złej stronie życia (*obojętnie czy z upodobania czy z pogardy*) powiększamy to zło. I dalej, skupiając swą uwagę na dobrej stronie życia powiększamy to dobro.

7. Zasada wyrównywania nadmiernego potencjału

Wszelkie nadmierne (*niezgodne z rzeczywistością*) potencjały znaczeniowe wzbudzają w otoczeniu działania wyrównawcze⁹.

Podobnie jak zwierzęta, człowiek zauważa zdarzenia (*fakty*) i zjawiska tego świata, ale niezwyczajnie do zwierząt każdy z nas dobudowuje do nich swe personalne znaczenie (*ważność*) i swoje rozumienie sensu tych zdarzeń¹⁰. To nadawanie znaczeń (*wagi*) i odcyfrowywanie sensu (*logiki*) zdarzeń jest istotne w interakcji z innymi członkami naszej grupy, społeczności. Bowiem będąc samotni na pustyni możemy wykrzykiwać, że jestem królem świata i nikogo to nie będzie bolało, ani obchodziło. Ale w społeczności, w której każdy ocenia swoje znaczenie i sens, coś takiego nie przejdzie niezauważone i spotka się z należną interakcją.

Tak się rzecz ma np. z naszym nadmiernym poczuciem ważności; wewnętrznym (*moje piękne przymioty*) czy zewnętrznym (*moja wspaniała funkcja w grupie*). Innymi słowy, jeśli zjawisko, proces, czy nawet opinia, opiera się na **małym zasobie energii** to niedługo potrwa aż wszędobylskie siły równoważące stosownej natury odbiorą ten nadmierny potencjał i obniżą go do takiej wartości, jaką ma równoważna energia wspierająca. Oczywiście to obniżenie potencjału zajdzie na skutek jakiegoś

⁷ **Złożoność** ma co najmniej trzy wymiary; licznosc elementów i ich różnorodności, rozległość i dynamikę z nieliniowością i pamięcią.

⁸ **Energia** to zdolność do przeprowadzania zmian, patrz np.; Francis Ch., (Edit), **International Encyclopedia of Systems and Cybernetics**, K G Saur Verlag, München 1997,p423. patrz również, trzecia zasada Huny, cytowana w innym miejscu.

⁹ Patrz np. Zeland V., **Transerfing Rzeczywistości**, tom 1, Wyd. Hartigrama, Warszawa 2009, s226.

¹⁰ Wereszczagin D., **Mądrość – DEIR 2-I**, Wyd. KOS Katowice 2008,s204.

wydarzenia (*bądź serii wydarzeń*), na ogół nieprzyjemnego, gdy obrazowo mówiąc człowiek zostanie sprowadzony na ziemię. Zasada ta jak widać ma przede wszystkim miejsce w socjofery, ale korzeniami swymi sięga znacznie niżej do zasady **zachowania energii** w każdej jej postaci.

8. **Zasada wzrostu nieuporządkowania** (*chaosu*)

Życie we wszechświecie (*wszystko żyje niezależnie od formy*), to przetwarzanie energii niższego rzędu na wyższego rzędu, plus energia stracona zdegradowana jako cena przetwarzania. W ciągu istnienia wszechświata ilość tej energii zdegradowanej kumuluje się skąd fizycy wyciągnęli wniosek o permanentnym wzroście nieuporządkowania – entropii. Zatem by można powiedzieć jak niżej;

We wszystkich procesach przetwarzania energii (życia) zachodzi wzrost nieuporządkowania (entropii¹¹), a systemy uczestniczące ulegają degeneracji.

W fizyce i kosmologii ten wzrost entropii wiedzie w makroskali kosmicznej do śmierci termicznej wszechświata, w innych systemach przetwarzania energii mamy zawsze sprawność znacznie mniejszą od jedności (*patrz zasada energii w cytowanej wyżej Encyklopedii*).

Są tu jednak znaki zapytania, bo wiele zależy od definicji systemu i otoczenia, czy chodzi nam o pojedynczy obiekt, gatunek, środowisko, czy też ekosystem. Bowiem wg definicji **‘ekosystem to, wielopoziomowe, samo-odnawiające się procesy bilansowe przepływu i transformacji materii, energii i informacji’**, i nie ma tu miejsca na wzrost nieuporządkowania. Ale być może jest to kwestia skali czasoprzestrzeni, na której zdefiniujemy ekosystem. A może Kosmos nie jest ekosystemem, bo co pewien czas doliczamy mu inną ilość ciemnej materii, dla zachowania bilansu energii.

9. **Zasada szarości**

Żaden system i metasystem¹² (świat) nie może być poznany całkowicie.

Ta szarość może być rozjaśniona przez intencjonalne poznanie (*badania*) fragmentów rzeczywistości. Z drugiej zaś strony im więcej wiemy tym więcej wyłania się dalszych pytań na naszej płaszczyźnie ignorancji. W innych dziedzinach skutkuje to podobnie; zasadą nieoznaczoności¹³ w fizyce, nieistnieniem prawdy absolutnej w filozofii¹⁴, itd., itp.

10. **Zasada omylności¹⁵**

Omylność oznacza, że jesteśmy z natury niedoskonalimi w pojmowaniu świata, w którym żyjemy.

Zatem, *nikt nie posiada prawdy absolutnej* i można wątpić czy w ogóle w świecie ludzkim ona (*prawda*) istnieje. To, co wiemy o sobie i o świecie, czy jako jednostka, czy grupa społeczna, jest zawsze **aproksymacją rzeczywistości**, przybliżonym opisem. Bardzo często jest to niestety skażone naszymi preferencjami i naszymi tabu, osobistymi i społecznymi.

Zatem wydaje się najlepiej przyjąć hipotezę roboczą, że **skuteczność danej teorii jest miarą jej prawdziwości**, co może mieć zastosowanie w nauce, życiu gospodarczym jak i codziennym, a do tego zgadza się to z siódmą zasadą filozofii Huny¹⁶.

11. **Zasada Pareto**

W systemach złożonych z holonów¹⁷ 20% uczestników przynosi 80% efektów.

Dotyczy ona przede wszystkim systemów ożywionych, czyli bio i socjofery, oraz systemów współdziałających i wytworzonych przez nie. Obejmuje szeroką gamę zjawisk, od trzęsień ziemi na obszarach zamieszkałych, przez akcje terrorystyczne aż do ruchu w Internecie. Po raz pierwszy

¹¹ **Entropia** = miara nieuporządkowania układu (*systemu*), patrz bliżej;

<http://pl.wikipedia.org/w/index.php?title=Specjalna%3ASzukaj&search=Entropia&fulltext=Szukaj>

¹² **Metasystem** = system nadrzędny ujmujący w sposób zorganizowany wiele systemów

¹³ Zasada nieoznaczoności; na niskim poziomie organizacji materii istnieją takie pary wielkości określających cząstkę, które nie mogą być wyznaczone z dowolną dokładnością, wynika to z nieciągłości energii (*kwanty*).

¹⁴ Sama filozofia się do tego nie przyznaje.

¹⁵ Dwie zasady; zwrotności i omylności można spotkać u wielu autorów, podają je tu w sformułowaniu Sorosa, patrz np.; Soros G., **Kryzys Światowego Kapitalizmu**, Wyd. MUZA S.A., Warszawa 1999,s301.

¹⁶ Kahili King S., **Huna – Starożytny Hawajski Sekret, praktyka w 21 wieku**, Illuminatio, Warszawa, 2009,s247.

¹⁷ Wg Koestler'a; **holon** to każdy byt mogący działać samodzielnie jak też w systemie.

zauważył to V. Pareto w bankowości na początku wieku 20tego. A obecnie w aktywności gospodarczej i innych sferach aktywności ludzkiej znaleziono całą gamę takich prawo-skośnych rozkładów, gdzie w przybliżeniu; **X% uczestników przynosi (100-X)% efektów**. Stąd też niektórzy liderzy w zarządzaniu skupiają się na odkryciu tych niewielu, którzy dają tak wiele. W nowoczesnej statystyce rozkłady te znane są pod nazwą rozkładów potęgowych¹⁸ występujących też w alometrii¹⁹.

12. Zasada synchronizmu

Synchronizm to doświadczenie dwu albo więcej przyczynowo niezwiązanych zdarzeń występujących razem w znaczący sposób²⁰

Fizyka klasyczna uznaje jedynie przyczynowo skutkowy mechanizm powstawania i połączenia zjawisk. Wyłom zrobiła mechanika kwantowa na początku 20 tego wieku, gdzie zdarzenia nie są już w pełni zdeterminowane, A do tego jeszcze mamy wspomniany już dualizm korpuskularno falowy. Stąd też C G Jung sformułował powyższą zasadę dla wyjaśnienia wielu **współbieżnych** tzw. niewytłumaczalnych „**przypadkowych**” zdarzeń w aktywności ludzkiej, których sami często jesteśmy świadkami. Niektórzy statystycy i matematycy łączy to z prawem serii i nawet usiłują nadać temu ramy teorii naukowej²¹. Natomiast parapsycholodzy znajdują w tej zasadzie podstawę takich zjawisk jak; telepatia, jasnowidzenie czy też prekognicja. A być może synchronizm podlega **prawom wyższego rzędu**, nie obserwowanym z poziomu występowania samego zjawiska?

Jeśli ograniczyć się do niedługiej historii techniki to większość znanych wynalazków (*radio, radar, słynna enigma, by wymienić tylko kilka*) miały swych dublerów, lub większą liczbę prób zachodzących w tym samym czasie, w innych miejscach. Jest to oczywiście nieco szersze pojęcie synchronizmu niż utożsamiane z Jungiem, ale tak to widać obecnie.

Jak się wydaje w chwili obecnej zjawisko synchronizmu można wytłumaczyć na gruncie ewolucji biosfery w **noosferę**. W myśl hipotezy takich autorów jak Vernadzky, Arguelles²² i piszący te słowa²³ jest to kolejny poziomem rozwoju biosfery oparty o substancję mentalną, czyli zorganizowany zbiór idei i myśli, często jako holony żyjące własnym życiem²⁴. Zatem synchronizm w inżynierii, technosferze i socjosferze, można wytłumaczyć jako odczytanie tej samej informacji z noosfery przez różnych ludzi, z różnym wykształceniem i różnym sposobem myślenia. Tak, więc istota uzyskanej informacji jest tu taka sama, ale filtrowanie osobiste różne, co daje różnice w innowacyjności wynalazków (*np. niemiecki lub angielski radar ery II wojny światowej*).

III. Podsumowanie

I tylko tyle bo aż 12 zasad wartych zestawienia i omówienia przychodzi mi do głowy, mimo że w literaturze teorii systemów²⁵ można ich znaleźć znacznie więcej²⁶. Wyżej, jedne z nich są umotywowane bardzo skąpo, na ogół te, które są prawie samo wyjaśniające, a inne mają więcej argumentacji i wyjaśnień, nie zawsze oczywistych i powszechnie wiadomych. Jest to z pewnością kwestia szerokości wykształcenia i myślenia, oraz personalnych inklinacji autora i czytelnika. Niemniej jednak ten zestaw zasad wydaje się w pierwszym przybliżeniu kompletny i zawiera duży bagaż abstrakcji i uogólnień warty przemyślenia i zastosowania.

cc-listopad 2015

¹⁸ A. Clauset, C.R. Shalizi, and M.E.J. Newman, "[Power-law distributions in empirical data](#)" *SIAM Review* **51**(4), 661-703 (2009). ([arXiv:0706.1062](#))

¹⁹ Alometria- wiedza o wzajemnych związkach między cechami systemów bio i socjosfery.

²⁰ **Synchronizm** to koncepcja znamienitego psychologa szwajcarskiego C G Junga wzmocniona później we wspólnej publikacji z noblistą z fizyki W Pauli, patrz; <http://en.wikipedia.org/wiki/Synchronicity>

²¹ The Law of Series; <http://www.im.pwr.wroc.pl/~downar/pdf/lacroix-lawofseries.pdf>

²² Arguelles J., **Czas i Technosfera, Prawo Czasu w Sferze Ludzkiej**, Wyd. Pulsar Warszawa 2005,s229.

²³ Cempel C. *Mój Ogląd Świata – I, Transformacje*, 2007-2008,(Nr 51-57), s.32-44.

²⁴ np. jako pasożyty energo informacyjne socjosfery.

²⁵ Skyttner L., **General Systems Theory – Ideas & Applications**, World Scientific Singapore 2001,p459.

²⁶ Francis Ch., (edit), **International Encyclopedia of Systems and Cybernetics**, K G Saur Verlag, München 1997,p423.